

ВСТУП

У трансформаційних умовах та фінансово-економічних кризах найменш захищеними та пристосованими до змін є вищі навчальні заклади (ВНЗ) через відсутність адекватної системи менеджменту, навичок та вмінь адміністраторів приймати автономні управлінські рішення, інноваційно-стимулювальної системи мотивування керівників та системи облікування, аналізування та оцінювання інформації про діяльність ВНЗ як засадничої умови для прийняття ефективних управлінських рішень розвитку ВНЗ. Тому наявний на початку 90-х років ХХ століття значущий потенціал України, згідно зі світовими стандартами, у сфері навчального процесу та наукової діяльності, за несприятливих зовнішніх обставин та відсутності сучасної системи адміністрування ВНЗ, швидко був втрачений. До сьогодні багато українських ВНЗ так і не зуміли віднайти свого місця у ринковій економіці, часто внаслідок втрати їхньої унікальності на користь підготовки фахівців так званих “трендових” спеціальностей.

Сучасні тенденції у світовій економіці зумовлюють те, що ВНЗ покликані підготувати не тільки якісні трудові ресурси, але й створювати нові знання та бути лідерами у запровадженні інновацій у виробничо-господарську діяльність в умовах високого рівня конкуренції. Важливо встановити чіткі цілі, сформувані стратегію та тактику розвитку ВНЗ, які б вирізняли його від інших конкурентів на світовому освітньо-науковому ринку. Основою ж для розроблення результативних елементів системи адміністрування ВНЗ повинні стати широка методологічна та методична база оцінювання, облікування результатів діяльності ВНЗ за різними напрямками у полівимірному ринковому просторі, а найголовніше – використання результатів оцінювання у процесах прийняття керівниками ВНЗ управлінських рішень, що підвищить об'єктивність та дієвість усієї системи менеджменту ВНЗ.

Проблеми оцінювання та вибору напрямів розвитку ВНЗ у контексті глобалізації світового освітньо-наукового простору та активізації процесів інтеграції європейської системи освіти перебували в центрі уваги провідних українських та іноземних науковців. Ці питання досліджували такі вітчизняні науковці, як І. Алексєєв, Т. Боголіб, В. Вітлінський, М. Гнатюк, О. Грішнова, О. Дашевська, Н. Жигочька, А. Загородній, В. Зінченко, М. Квак, С. Квіт, Л. Кондрашова, К. Корсак, Є. Крикавський, О. Кузьмін, І. Ластовченко, А. Мороз,

Т. Оболенська, В. Пальчиков, Н. Подольчак, М. Римар, С. Семенюк, О. Телетов, Н. Чухрай, Б. Холод та інші. Значний внесок серед іноземних науковців у вирішення проблем управління ВНЗ у контексті його оцінювання та розвитку зробили: Д. Деланті, Г. Колін, Т. Купе, Г. Макбурні, Т. Монахан, Р. Патора, С. Семенов, А. Семенова, П. Скотт, Дж. Сорос, Г. Фрідман та інші. Перелічені вітчизняні та іноземні науковці досліджували питання категорійного апарату оцінювання, рейтингування та розвитку, ідентифікування та кількісного оцінювання рівня бар'єрів розвитку ВНЗ, класифікування видів ВНЗ, ідентифікування ризиків діяльності ВНЗ, формування стратегій розвитку ВНЗ, їхньої тактики та політики, використання заходів інтенсифікації набору абітурієнтів, управління якістю у ВНЗ, забезпечення якості у навчальному процесі, вироблення та адаптування інноваційних механізмів в управлінні ВНЗ тощо.

Попри велику кількість наукових доробок та праць щодо оцінювання та розвитку ВНЗ, питання оцінювання діяльності окремих підрозділів ВНЗ, оцінювання окремих аспектів діяльності ВНЗ з позицій споживачів послуг, виокремлення основних бар'єрів та сприятливих умов розвитку ВНЗ, формування механізмів результативного та адекватного розподілу комерційних коштів між підрозділами ВНЗ на засадах кількісних оцінкових індикаторів, є недостатньо вивченими, а наявні наукові результати не завжди ефективно реалізуються у практичній діяльності.

Вищезазначене зумовлює необхідність системного та комплексного дослідження питання оцінювання та розвитку ВНЗ, його підрозділів та окремих видів діяльності як елементів підвищення конкурентоспроможності освітньо-наукового комплексу.

У монографії розкрито такі питання:

- розроблено новий фінансовий продукт для підвищення рівня доступності здобуття вищої освіти та розвитку ВНЗ;
- удосконалено метод вибору домінантних індикаторів для оцінювання діяльності ВНЗ та його підрозділів;
- запропоновано механізми взаємодії між ВНЗ та іншими суб'єктами ринку за допомогою формування консультативних рад;
- удосконалено ціноутворення на навчальні послуги ВНЗ;
- сформовано моделі розподілу фінансових ресурсів між підрозділами ВНЗ з метою забезпечення його стабільного розвитку.

Автори висловлюють щиро вдячність рецензентам монографії за зауваження, пропозиції та коментарі.